

Jaxinto Isasti Aizpuru

*Getaria,
Gipuzkoa (1932)*

Aurkibidea

Biografia

Jaxinto Getarian jaio zen 1932an. Aita ere arrantzalea zuen eta bera ere gaztetatik arrantzan jardundakoa da. Oraindik ere txibitan aritzen da.

Zintak

GET-001

- **Proiektua:** Getaria: euskara eta itsasoa

- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2006-05-01
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

GET-002

- **Proiektua:** Getaria: euskara eta itsasoa
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2006-05-01
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

GET-003

- **Proiektua:** Getaria: euskara eta itsasoa
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2006-05-09
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Zabaleta Zuloaga, Miren

GET-004

- **Proiektua:** Getaria: euskara eta itsasoa
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2006-05-09
- **Iraupena:** 28 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Zabaleta Zuloaga, Miren

Pasarteak

1. Kostako herrien berezitasunak

- **Erref:** GET-001/004
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:07:30. **Bukatu:** 00:10:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Getariako euskarak antz handiagoa Zarauzkoarekin Zumaiakoarekin baino. Getariako baserritarrak euskaraz garbiago. Inguruko herri bakoitzak ditu bere berezitasunak euskara aldetik.

2. Hondarribiarrak nagusi bisigutan

- **Erref:** GET-001/005
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:10:40. **Bukatu:** 00:13:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Hondarribiarrak ez ziren bisigutan ibiltzen antzina, "kordakin", beste guztiak bai. Baina azken aldera hondarribiarrak bakarrik, kanaberarekin, eta asko harrapatzen zuten. Kanaberaren balantzeari "xaxiua" esaten zitzaion.

3. Getariarrak "trezekin", Hondarribiarrak geldirik

- **Erref:** GET-001/006
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:13:14. **Bukatu:** 00:15:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Desberdin arrantzatzen zuten bisigua. Hondarribiarrak geldirik egoten ziren, kanaberarekin. Getariarrak, berriz, tertzak erabiltzen zituzten, distantzia luzetan hedatuz boien bidez. Tertzak lotzeko "txitxak" erabiltzen ziren.

4. Arrastre-ontziek hondoko korala hondatu zuten

- **Erref:** GET-001/007
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:15:58. **Bukatu:** 00:17:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantza motak » Alturako arrantza
- Natura » Flora

Laburpena:

100 brazako sakoneran korala egoten zen hondoan ("kandelarioak"), meroa, itsas-kabra eta abar ugari egoten zen, baina arrastre-ontziek dena txikitu zuten. 1962 aldera gertatu zen.

5. Bisigutarako urte-sasoia noiz den

- **Erref:** GET-001/009
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:19:28. **Bukatu:** 00:21:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantztantziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

"Santa Katalina noiz da, bisigutarako goiz da", esaera. Urtarrilaren bukaera arte edo egiten zen. "San Anton besugo a monton". Bisigutarako aparejua, tertzak, nola prestatzen zen.

6. Bisigutarako kalen izenak

- **Erref:** GET-001/010
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:21:25. **Bukatu:** 00:23:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsaspeko geografia

Laburpena:

Ordu eta erdiko bidea dago lehen bisigu-kalara. Kalen izenak: "Barrungo Kala", "Praiesu", "Gaztelu" eta "Ixxkote". Batetik bestera ibiltzen ziren.

7. Nola aurkitzen zituzten kalak

- **Erref:** GET-001/011
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:23:00. **Bukatu:** 00:26:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa

Laburpena:

Zenbait zehaztasun tekniko bisigu-arrantzaz. Ez da oso ondo entzuten.

8. Arrastre-ontziek galdu zuten bisigua

- **Erref:** GET-001/013
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:28:05. **Bukatu:** 00:29:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Natura » Flora

Laburpena:

Arrastre-ontziek eta pelagikoek galdu zituzten bisigua eta abar. Lehenago ezin zuten koral-lekuetan arrantzatu, baina sareei arrabolak jarri zizkieten eta koral guztia desegin zuten. Bestela oraindik iraungo zuen arrantza horrek.

9. Adelantuek beste arrantzak ere izorratuko dituzte

- **Erref:** GET-001/014
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:29:11. **Bukatu:** 00:30:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Natura » Flora

Laburpena:

Asmazio berriek geratzen diren arrantzak ere izorratuko dituzte. Arrasteroak txarrak, baina pelagikoak okerragoak. Frantsesak hasi omen ziren Eskote puskatzen. Sareekin harrapatzen zuten, arrain asko hilda geratzen zen eta besteak uxatu egiten ziren.

10. Hondarribitarrek ere sarez

- **Erref:** GET-001/015
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:30:50. **Bukatu:** 00:32:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak
- Natura » Flora

Laburpena:

Hondarribitarrek ere sarez harrapatzen zuten. Arrantza mota horrek kalte handia egin zuen. "Sare bolantak" esaten zitzairen. "mailatutakoa" esaten zitzaion sarean mazpilduta geratzen zenari.

11. Arrastre-ontziek uxatu egin dute arraina

- **Erref:** GET-001/016
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:32:35. **Bukatu:** 00:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Natura » Flora

Laburpena:

Arrastre-ontziek uxatu egiten zuten bisigua. Aurten berdela ere bai.

12. Amudun kordelak (tretzak) nola botatzen ziren

- **Erref:** GET-001/017
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:34:35. **Bukatu:** 00:36:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Aparaturik ez zegoenez, beste modu batera konpontzen ziren arraina non zegoen jakiteko. "Uraina". Kordelak nola botatzen ziren. Zehaztasun teknikoak.

13. Bisigu zozketa kaian

- **Erref:** GET-001/019
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:40:36. **Bukatu:** 00:41:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Loteak egiten ziren etxera eramateko arrantzaleentzat, eta kaian zozketatzen ziren.

14. Arrain-partiketa marinelen artean

- **Erref:** GET-001/021
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:43:51. **Bukatu:** 00:45:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Loteak egiten ziren: bana marinela bakoitzarentzat. Bisigu bat, kabrarroka, txitxarro... etab. Armadoreari marinela beste lote tokatzen zitzaion. Segun zer kala zen, arrain mota gehiago edo gutxiago.

15. Legatzak gusturik ez harrapatu berrian

- **Erref:** GET-001/023
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:47:20. **Bukatu:** 00:48:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua

Laburpena:

Hasieran harrapatu berrian jaten zuten legatza, baina ez omen zuen batere gusturik, ura bihurtzen zen, eta gero ikasi zuten egun bat lehortzen izaten. Legatz handiak izaten ziren.

16. Bisigu-arrantza eguna nolakoa zen

- **Erref:** GET-001/025
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:48:55. **Bukatu:** 00:49:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak

Laburpena:

Goizeko ordu bietan irten Ixkoterara, eta arratsaldeko bostak aldera itzuli, normalean. Barrungo Kalara ordu eta erdi, Ixkoterara lau. Gaztelura hiru.

17. Bisigu-arrantza gogorra eguraldiagatik

- **Erref:** GET-001/026
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:49:50. **Bukatu:** 00:51:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

Lan txarra bisigu-arrantza eguraldiagatik, neguan egiten baitzen. Egunsentiarekin bat, "alba(ra)ko" hasten ziren lanean.

18. Lehengo marinelak alaiagoak

- **Erref:** GET-001/028
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:53:14. **Bukatu:** 00:53:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak

Laburpena:

"Neguko ogixa irabazi diu" esaten omen zuten mutrikuarrek karnata egiten zutenean. Lehengo marinelak askoz ere alaiagoak omen ziren. Gutxiagorekin konformatzen omen ziren.

19. Patroiak bere sekretuak izaten zituen

- **Erref:** GET-001/030
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:56:58. **Bukatu:** 00:58:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Patroi bakoitzak bere arrantza-sekretuak izaten zituen. Zenbakiak ezagutzen ez zituen marinel baten anekdota.

20. Antxoa karnata onena bisigutarako

- **Erref:** GET-001/031
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:58:05. **Bukatu:** 00:59:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Antxua erabiltzen da bisigu karnatarako. Lantzoia ere ona da. Una batzuetan gaizki entzuten da denak batera egiten dutelako.

21. Deiadarren bidez abisua marinelei

- **Erref:** GET-001/033
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:59:48. **Bukatu:** 01:01:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak

Laburpena:

Ahots indartsua zuen patroiarene anekdota. Txalupa-mutila ibiltzen zen marinelei itsasorako deitzen.

22. Lexikoa: txalupa-mutil, txotxo, txo...

- **Erref:** GET-001/034
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:01:25. **Bukatu:** 01:02:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Getarian "txalupa-mutil" esaten zaio, Orion "txotxua", Bermeon "Txo". Txalupa-mutilak errespetua, beldurra, marinelei.

23. 14 urterekin lanean hasi

- **Erref:** GET-002/002
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:01:15. **Bukatu:** 00:03:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

14 urterekin hasten ziren legez itsasoan lanean, baina berez lehenago gehienetan. Partila banatzen zenean mutikoak ere joaten ziren "maxuenera", maisuarengana, armadorearen etxera.

24. Patroi baten esaera zelebreak

- **Erref:** GET-002/003
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:04:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Kaxildo armadorea zen eta Jenaro patroia. Arrantza ekartzen zutenean, "Kaxildok hainbeste arrai" esaten zuten, eta tertzak galtzen zituztenean, "Jenarok hainbeste tertzak galdu".

25. Meza entzunda bisigutara

- **Erref:** GET-002/005
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:07:29. **Bukatu:** 00:08:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak

Laburpena:

Goizeko 4etan meza entzunda irteten ziren itsasora zenbait egunetan.

26. Barkuen bedekazioa

- **Erref:** GET-002/007
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:12:34. **Bukatu:** 00:14:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak

Laburpena:

Apaizak gainera igo eta isopoarekin bedekatzuten zituen barku berriak. Eliza aurretik pasatzerakoan aitaren egin eta txapela kentzen zuten. Irteterakoan "Salbe!" esaten zuen patroiak.

27. Sareei santuen erlikiak zorte ona emateko

- **Erref:** GET-002/009
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:14:42. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak

Laburpena:

Sareei santuen erlikiak-edo josten zitzairen. Erramu Egunean erramua jartzen zen barkuan.

28. "Poitua" zer den esplikatzen da

- **Erref:** GET-002/011
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:17:24. **Bukatu:** 00:18:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

<p>"Poitua" edo "zakurrena" (Orion): 30 arroatik gora antxoa harrapatuz gero, hiru marinelentzat.</p>

29. Alemanen gerra hasi eta arrainarekin dirua egin

- **Erref:** GET-002/013
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:19:55. **Bukatu:** 00:21:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

<p>II. Mundu Gerra hasi zenean hasi ziren dirua ikusten. Sardina kiloak 5 pezeta egiten zuen.</p>

30. Harrapatutako antxoarekin zer egin jakin ez

- **Erref:** GET-002/014
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:21:08. **Bukatu:** 00:23:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

Antxoa asko harrapatu zuten batean Zumaiaiko Beduara joan ziren eta baserriz baserri saltzen ibili. Gero Zumaian arrauplora arrimatu eta hiru litroko ardo-zahatoaren truke laurogei arroa antxoa eman zituzten.

31. Karnata nola egiten zen

- **Erref:** GET-002/016
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:24:08. **Bukatu:** 00:25:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Urritik aurrera egiten zen karnata. Antxoa harrapatu, gazitu eta gorde. Papardotarako handiagoa eta bisigutarako txikiagoa. Lantzoia ere erabiltzen zen besterik ezean.

32. Lantzoiarekin ere karnata

- **Erref:** GET-002/018
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:25:50. **Bukatu:** 00:26:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Urte baten ez zuten antzo-karnatarik egin eta lantzoia erabili zuten eta ikaragarritzko arrakasta izan zuten bisigutan.

33. Lan egun bat antxoatan

- **Erref:** GET-002/020
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:29:04. **Bukatu:** 00:31:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak

Laburpena:

Goizeko seietan irten eta gaueko hamabietarako (gehienez ere) etxean.

34. Antxoa ugari somatu zen aurreko urtean itsasoan

- **Erref:** GET-002/024
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:39:56. **Bukatu:** 00:40:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Iaz atunetan ibilitako arrantzaleek omen zioten antxoa asko markatzen zutela beren aparatuak. Antxoarik ez dagoela? Antxoa hori egongo da nonbait.

35. Lexikoa: gaztetan harrapatzen zituzten arrainak

- **Erref:** GET-002/026
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:41:30. **Bukatu:** 00:43:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

<p>Gaztetan txaluparekin arrantzan hasten zirenean txipiak, brekak, kabrak, txitxarroa... kanaberaz. Eta agureak, pantxoak... moila barruan. Dena galdu da. Pantxotik bisigua sortzen omen da. Allibuta ere antzekoa da baina azpian zerbait du beltza.</p>

36. Ur garbia portuan

- **Erref:** GET-002/028
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:44:30. **Bukatu:** 00:45:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Ura garbia zegoen portuan, hondoa ere ikusten zen eta arrain asko ibiltzen zen. Kutsadurak dena aldatu du.

37. Gaztetan Paulo egunero itsasora arraunean

- **Erref:** GET-002/030
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:45:58. **Bukatu:** 00:47:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Eguraldi ona zen guztietan egunero joaten zen Paulo arrantzara aitarekin. Beti arraunean. "Aula", lantzoia bezalakoa, harrapatzen zuten dezente. Bost librako otarraina harrapatu zuen behin.

38. Harraldeko arrantza: "txangarrak" eta "sare-amarrak"

- **Erref:** GET-002/032
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:49:35. **Bukatu:** 00:50:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Nekorak "txarrak" ziren garai hartan. Ez ziren harrapatzen. "Txangarrak" eta "sare-amarrak" estimatzen ziren gehiago. "Arraldian" (haitzetan) "barbarak" harrapatzen ziren. Barbarinak-eta motor txikiaz.

39. Umetatik itsasoari lotuta

- **Erref:** GET-003/002
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:00:55. **Bukatu:** 00:03:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Lehen getariar gehienak ziren arrantzaleak, fabriketan lan egiten zuten banakaren batzuk kenduta. Umetatik moilan ibiltzen ziren eta ohituta zeuden txalupetan ibiltzen. Euren familia gehiena osabaren itsasontzian hazi ziren. Umetan eliz-mutil izan zen. Goizean meza lagundu eta gero aitarengana joaten zen tretzak nola betetzen ziren ikastera. Gero, 13 urte ingururekin "primabera" batean sartu zen. Lehen, 14 urte behar ziren barku batean lanean hasteko.</p>

Transkripzioa

- Eta, aita ere arrantzalia?

- Bai.

- Hemen, Getaian, kalia jende gehiena arrantzalia izango zan, ez?

- Arrantzalia, hemen jenerala arrantzalia. Arrantzalia ta basarritarra. Kaleiko bakar-bakarra lehorrian lana iten zuenak Zarauzko tailerretan, ebanisteidxa ta horrelako... bestela dana arrantzaliak.

- Eta zu're txikitatik itsasuan?

- Txiki-txikitatik.

- Gogoratzen dezu lelengo egunak, txalupa batera igo ziñan lelengo eguna?

- Bueno, txalupa batea... bai, mutil-koxkorretan hamentxe, erten gabe ibiltzen giñan moillan ta. Baiño, geo baporía, aita ta etortzen zianian juten giñan ta, hantxe barkuan ibiltzen giñan. Ta geo, edadea hurreatzea bezela gehidxo-gehidxo ta, ya ohituta ya zahartzeako nun, ze barkotan o ibiltzen ziñan. Aita ta jenealian, jenealian, mutillak, semiak juten zian, aita ta nun eoten zian, hara. Beno, ni osaba baten zean, aiten ta anaidxen barkua zan. Ta aita're han, ta famili gehidxenak bertan hasi giñan gu, gure partetik.

- Bertan, barkuan?

- Bai.

- Eta baporía o ya motorra...

- Ez, motorrian.

- Motorrian ya.

- Motorrian nik ya.

- Orduan txiki-txikitatik lanian gutxi gorabehera, ez?

- Bai, bai. Monagillo eon nitzala, hortxen bertan, bixigutako trezak betetzen ibiltzen zan aita. Ta zean lagundu, mezan lagundu, eta hara, ikastea, treza nola betetzen zan, ta... Horrelaxe. Geo ya primaberan sartu nitzan ni, primabera batian. Bai.

- Zenbat urtekin?

- Beno, hamahirukin. Hamahirukin. Ta geo hamalau, hamalau... Beno, hamahirukin, orduan ya primaberan goizo hasten giñan, ta geo junidxuan in nitun hamalau. Bestela hamalau urtekin paperak ematen zituten, orduan. Oan geo hamaseikin o ematen due. Ta lehen rola o barkoa juteko ya hamalau urte behar zian.

- Galarazita zeon hamalau urtetik behera...

- Bai. Bai.

- Eta, goguakin hasi ziñan? O bildurtuta o?

- Ez. Beste lagunak'e danak hara juten zian ta, hamen ez zeon beste zeikan. Estudixua zakana, estudiantzea juten zan, baiña guk, gure estudixua hori zan. Bai.

40. Baporetatik motordun ontzietara aldatu zeneko garaia

- **Erref:** GET-003/003
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:03:30. **Bukatu:** 00:07:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:

<p>Bera hasi zenerako barkuak motordunak ziren. Baporeak ere ezagutu zituen lau-bost herrian. Bera itsasoan hasi zeneko ontziak Monte Arno zuen izena, eta Mutrikutik ekarri zuten lehen zuten baporea saldu ostean. Lehenagoko ontziak egurrezkoak izaten ziren, baina gaur egun denak

txapazkoak dira. Getarian ontziola zegoen eta bertan ere egiten ziren barkuak. Ontzi zaharrak Santander aldera saltzen ziren. Motordun ontziekin etorri ziren aurrerapenak.</p>

Transkripzioa

- Eta esan dezu, ya, zu lanian hasi ziñanerako motorra zala, ez? Barkuak motorrezkuak ziala?
- Motorrezkuak, bai.
- Zuk ya baporeikan ezautu zendun?
- Ezautu bai, ezautu...
- Baziran?
- Baporiak Getaidxan orduan lau eo bost eo horrela zian. Ta ni hasi nitzan hoidxek'e bazuen baporia, aurreokua, Karmengo Ama, bai. Ta geo motorra. Ni hasi nitzan, motor hori zan, hortikan lehenbizikua.
- Eta izena nola zeukan barkuak?
- Monte Arno.
- Monte Arno?
- Monte Arno. Zeatik, Mutrikutik ekarri zuen hori, Mutrikutik.
- Eta beti barko horretan ibili ziñan?
- Bai. Itxe horrekin beti. Geo bestia Kaximirona in zuen, Kaximirona. Geo ya handikan aurea Kaximironak, hiru bat eo. Harrezkeo, hiru bat berri, o... E! Hirugarrena?
- (Laguna): Bai.
- Hiru bat. Uan bestia, laugarrengua huan txapazkua in due ni ibiltzen nitzan zea hortan.
- Egurrezkuetan?
- Eta nik ya egurrezkua. Txapakuan, danak Getaidxan, danak txapazkuak dabe. Lehen egurrezkuak zian. Beno, bat o bi o bazian oan dala berrogei bat urte, lehenbiziko txapazkuak, bajuran [in zituen]. Bestela, dana egurrezkua. Ta geo uan dana txapa. Bai.
- Eta normalian ze iten zan, e... Barkua esan dezu Mutrikutikan ekarri zutela?
- Bai, orduan han salgai eo. Ta hemenguak baporia zuen, ta bapore hori Donostira saldu zuen. Ta geo, haren orde, hura hartu zuen. Bai. Bai, ta geo hamen astillerua, hamen Getaidxan iten zituen, beste batzuek Getaidxan indakuak. Eta hura Mutrikutikan ekarri zuen behintzat.
- Bai, eta barkuak Getaiyan bertan eindakuak [...]?
- Getaidxan iten zian, Astilleruan, bai, barko...
- Nun zeon hemen...
- Hortxen, ixkiñako... Hor oan zea dao, restaurantia. Astillero. Hori zan, hoidxen, hoidxen osabak eo aitak eta zian iten zituenak.
- (L) Aita eta aitona.
- Oan restaurantia dakaenak. Hoidxen aitak eta. Hortxen bertan. Hor iten zan, hortik [...] zian barkuak moilla barrura.
- A bai, e?
- Bai.
- (L) Aitona hasiko huan.
- Aitona, aitona Euxebio.
- Eta normalian barko zaharrak ze iten zan, saldu o?
- Bai, jenealian, hemen beti pixkat aurreatuko barkuak eoten zian beti, hemen, lesteko aldea. Hor, e, zea, beheko castellano jende hoidxek beti barku exkaxouakin, o... Orduan, e? Oan ez, oan haidxek'e gu bezela. Eta hamen... Zuk geo berridxa in behar baldin bazendun, lehengua txikidxa dalako o hola, hori hara saltzen zan.
- Santanderrea o...?

- Santanderrea o, Galizira o...

- Galizira.

- Bai.

- Ta hemen berriya in.

- Hemen berridxa, bai. Geo ya haidxek paren jarri zian, e! Baiño lehenbiziko urte [...], urte dexente, beti hamengo barkuak berridxa in behar zunak, hara saldu, Galizira.

- Orduan, eta zuk ezautu zendun orduan, garai hori, ez? Baporiak [...]

- Baporiak deseinditu ta motorrak hasierakuak, bai.

- Orduan sekulako adelantua izango zan, ez?

- Bai, Jesus! Lana're oso gutxi. Ikatzakin ta lan haundiya zuen haidxek. Bai.

- Eta arrantza egiteko ta hobiak berriak?

- Bai, beti beste adelantua, adelantua etorri zan, gauza gehidxo. Makinillak eta. Lehen eskuz gehidxo, eskuz iten zan. Ta geo makiñei txiki bat jarri ta harekin, ta horrela prosperatzen. Bai, pixkat adelanta..., beti adelantatzen.

- (L) Pixkanaka-pixkanaka.

- Baporetik motorrea, ba, adelantua, bai.

41. Ontzi bateko arrantzale kopurua eta bakoitzaren papera

- **Erref:** GET-003/005
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:09:00. **Bukatu:** 00:11:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

14 lagun inguru ibiltzen ziren ontziaren barruan: patroia eta tostarteko gizonak. Soldapatroia patroiar laguntzen ziona zen. 24 orduan zaindu behar izaten zen ontzia, eta lo egiterakoan txandak egiten zituzten, adibidez. Bisigutarako lehorrean ere jendea behar izaten zen aparejuak prestatzeko. Txalupa-mutila: mandatuak egin eta gauza askotan laguntzen ibiltzen zen mutikoa izaten zen.

Transkripzioa

Ontzi bateko arrantzale kopurua eta bakoitzaren papera

42. Txalupamutilaren egitekoak

- **Erref:** GET-003/006
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:11:08. **Bukatu:** 00:14:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Txalupamutilaren egitekoak.

43. Mallako antxoaren arrantza

- **Erref:** GET-003/007
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:14:50. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Normala izaten zen baserritarrak itsasoa laguntzera etortzea. Udaberrian etortzen ziren gehienetan antxoatara. Antxoa harrapatzeko modu bat zen mallarekin. Sarea botatzen zen ur-azalera eta gauez antxoak "mallatu" (sarean kateatu) egiten ziren. Era horretako arrantzan ibiltzen ziren gehienbat baserritarrak. Emakumeek libratzen zituzten gero antxoak sareetatik; despeska deitzen zitzaion. Lan gogorra izaten zen. Mallako antxoa hobe zela esaten zen, sangratu egiten zelako.

44. Emakumeen lanak arrantza munduan

- **Erref:** GET-003/009
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:19:10. **Bukatu:** 00:21:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Emakumeen lanak. Despeska emakumeek egiten zuten. Itsasontzia lehorreratzen zenean goizeko orduetan emakumeen bila joaten ziren etxez etxe arraina sareetatik libratzera joan zitezkeen. Fabrikan ere lan egiten zuten emakumeek arrainei buruak kentzen. Sareak konpontzea eta arrainak saltzea ere emakumeen lana zen. Arrainez betetako zinkak buruan hartu eta inguruko herrietara joaten ziren saltzera.

Transkripzioa

- Zeintzuk izaten zian, emakumian lanak zeintzuk izaten zian?
- (L) Beno, despeskatik aparte sariak konpontzen ta, e!...
- Horixen... Motorra dana arraiz beteta etortzen zan eta geo hoidxek lehorrian, saria gizonak iten zuen aurea prestatu, honela, tira. Eta emakumiak igual eongo zian hogeita hamar bat tiran eta danak zutikan, banaka-banaka kentzen, ta honeaiño garbitzen zuenian, berriz'e tiraa in ta berriz'e segi, ta horrelaxen bukatu arte.
- Eta hori gabian gaiñera.
- E?
- Gabian.
- Gauian. Goizeko [orduetan]... Ta noix arte, e? Asko baldin bazan, ba, egunez, hamarrak alde arte o, goizeko ordu bitan igual ta. Emakumiak billa ibiltzen zian. Tak!, ta atia jo ta, "Aitu, etorri gea ta...", "Zein da?", ta, "Honelako barkora", ta. Lehenbizi etortzen zienak, haiek harrapatzen. Aurrena etortzen zanai [...]. Bai. Nik lau arreba banitun eta haiek ikusten nituan nola ibiltzen zian. Etxe guztitan, emakumiak.

- Beste lan batzuk ere izango zian emakumienak, ez?

- Ke fabrika. Horko [aitten] fabrika. Burua kentzea.

- (L) Baiño baforia bertako zea, e, Jaxinto, bafore bertako lanak geo, saria konpontzen. Nahi dit esan emakumiak saria konpontzen.

- Sare-konpontzen. Baiño jenerala, ordia...

- (L) Bai! Baiño nahi dit esan...

- Jenerala zan...

- (L) Ez, ez, nahi dit esan baforeko lanak, saria konpontze hori emakumiak iten zuen.

- Emakumiak, saria...

- (L) Oan, beste, geo, fabrikan ta ...

- Fabrikan. Fabrikan.

- (L) Ta kontxo, ta arraidxa saltzen'e bai, e, Jaxinto?

- Horkua in ta geo burua kentzea.

- (L) Arraidxa saltzen ta...

- Baita're. Esto, emakume...

- [Fresko daon] arraia, sikatu burua ta Zarautza ta Zumaira ta Azpeitira ta, arraia saltzea... ibiltzen zian.

- Otarretan?

- Bai, emakumiak'e lana.

- (L) Zinkak, zinkak.

- Zinkak?

- (L) Bai, jenealen zinkak buruan, e?

- Bai. Zinkak.

- Zinkakin.

- Ta hori gainera astuna izango zan?

- (L) Aber, ba!

- Ba... hogei bat kilo ibiltzen zituen.

- (L) Getaitik Zarautzaiño juten zian [...] hartu zea, buruan, ta oiñez, Zarautza, e, Jaxinto?

- Bai. Oaingo aldian hor... Emakumiak oan'e iten due lana, baiño orduan'e lan txarra emakumiak, e!

45. Emakumeak antxoa fabriketan

- **Erref:** GET-003/011
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:21:55. **Bukatu:** 00:23:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Fabriketan ere emakumeek lan handia egiten zuten. Atunetako fabrikak gutxiago ziren, baina antxoatarakoak dozena inguru. Antxoei burua kentzen zieten lehenbizi eta gero esperientziadunek latetan jarri eta gatza ematen zieten. Antxoei burua kentzeko ez zen esperientziarik behar, umeak ere ibiltzen ziren.

Transkripzioa

- (L) Zergatik orduan fabriketan emakumek iten zuen lana. Bai, ibiltzen zian fabrika bakoitzian bost-sei gizaseme. Baiño jeneala lanian emakumia bai antxuakin ta baita atunakin'e, e, Jaxinto? Emakumen lana izaten zan fabrikako hori.

- Hamen, hamen ordun lan asko. Lan asko. Fabrika asko zan gaiñea.

- Fabrikak zer zian, e, denetan eiten zan bai atuna, bai antxua, o...
 - Ez, ez. Atuna, hiru bat fabrika zauden. Bestela igual eongo zian dozena bat, o, zea, antxotako.
 - Antxotako.
 - Bai, dozena bat eo bai. Gehidxo.
 - (L) Igual zeoze gehidxo, e!
 - Gehidxo igual.
 - Eta, antxotakua izaten zan, zein izaten zan beaien lana?
 - Beno. Orduan antxua, batzuek burua kentzen eta geo bestiak latian jartzen. Behin lateko jartzen zituen pixkat zakienak...
 - (L) Gatzakin, gatzakin.
 - Zakienak. Ya emakumiak pixkat zakienak. Ta bestela berriz, edozein. Burua kentzeko, ba, igual basarritik, o...
 - (L) Jitano pillua.
 - Jitanua, bai. Baiño orduan jendia bertakua ibiltzen zan ta umiak'e bai. Ume txikidax'e buruk kentzen ibiltzen zian. Haidxek burua kendu eta geo ya pixkat emakume zakienei, ya, haidxei, artia bezelako... Latian ta kolokatu, gatz eman ta... Haien gain zeon zea, nola arraidxa atea, ta... Geo zaitu in behar izaten zan haidxek iten zuenian bere [salbuellakin] ta gauzakin ta. Hoidxek ya fabriketan gizonak eoten zian, bi-hiru gizon.
 - (L) Geo gatzare bere tamaiñan bota behar, ta makinan jarri behar, zeatik gatz gutxi bota baiozu, hura usteldu iten da.
 - Bai, bai. Ohittua zeona behintzat haidxek iten. Bestela hamen, burua kentzeko eozain.
 - Eozain.
 - Bai.

46. Bisigutako arrantza negua pasatzeko eta antxoatakoa dirua ateratzeko

- **Erref:** GET-003/012
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:23:45. **Bukatu:** 00:26:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua

Laburpena:

Getarian 3 arrantza egiten ziren: antxoa, atuna eta bisigua. Garrantzitsuenak lehenengo biak ziren. Bisigutako arrantzak ez zuen diru asko ematen, baina jateko eta negua pasatzeko garrantzitsua zen. Neguan zorrak egiten ziren aparejuetan eta horiek udaberri inguruan kitatzen ziren antxoatan irabazitakoarekin. Otsail erdian hasten zen antxoatako garaia eta San Pedro ingurura arte (ekaina) luzatzen zen. Gipuzkoan Mutrikun eta Getarian egiten zen bakarrik bisigutan; Bizkaian hainbat herritan. Orion antxoatan eta angulatan egiten zen. Hango arrantzaleak baserritarak izaten ziren, sail handiagoak izaten zituzten.

Transkripzioa

Bisigutako arrantza negua pasatzeko eta antxoatakoa dirua ateratzeko

47. Antxoatako arrantza ardoran eta majuran

- **Erref:** GET-003/013
- **Iraupena:** 0:05:50. **Hasi:** 00:26:35. **Bukatu:** 00:32:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsaspeko geografia

Laburpena:

Otsail erdialdean hasten zen antxoatako arrantza eta ordurako ontziak prest egoten ziren. Sarea hartu eta ez zen beste traste gehiagorik behar izaten. Lehenbiziko antxoa (freskoa) Donostian saltzen zen eta geroagokoa fabriketarako izaten zen. Iluntzean irteten ziren eta gau osoa egiten zuten (ARDORAN). Gauez harrapatzen ez bazen egunez izurdeekin joaten ziren MAJURAKO arrantzara. Izurdea aurkitu eta hari jarraitzen zitzaion. Hark arrainak gora aterarazten zituen eta orduan sarea botatzen zen. Hasierako urteetan Zarauzko kosta inguru horretan ibiltzen ziren antxoatan (ardoran) eta nahiko antxoa izaten zen bertan. Lehen ez zuten inolako aparaturik erabiltzen. ARDORA arrantza-moduaren izena nondik datorren. Harri bat (DANBARRIA) botatzen zen sokarekin lotuta uretara eta beldurturik antxoak mugitzean zuri-zuri ikusten zen ura. Arrantzarako zona onenak.

48. Astean 24 ordu bakarrik lehorrean

- **Erref:** GET-003/014
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:32:25. **Bukatu:** 00:35:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra

Laburpena:

Aste osoa egiten zuten itsasoan: igandeko gauerditik larunbateko gauerdira. Sarea bustita ekarriz gero igande goizean hura lehortu behar izaten zen. Igande gauean elizako kanpaiaren zain egoten ziren denak itsasoratzeko. Gerora ostiral gauera arte ibiltzen ziren eta asteburua libre. Itsasoan gehiago irabazten zen lehorrean baino eta beraiek dirua izaten zuten, baina gastatzeko astirik ez. Igande arratsaldetan Zarautzera joaten ziren, baina 12etarako itzuli egin behar eta presaka beti.

49. Arrantzako prozesua urratsez urrats

- **Erref:** GET-003/015
- **Iraupena:** 0:05:05. **Hasi:** 00:35:10. **Bukatu:** 00:40:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Tostartekoen lan-banaketa; normalean bakoitzak bere lan finkoa izaten zuen. Itsasontziaren aurrean joaten zenak agintzen zuen sarea noiz bota uretara eta besteak prest egoten ziren. "Erria!" esan eta sarea botatzen zuten. Ontzia bueltan joaten zen eta gero makinilarekin sarea azpitik itxi egiten zen. Sarea eskuz jasotzen zen tiraka eta gorantz egin ahal ikusten zen zenbat arrain harrapatu zen. Txardanguarekin poltsa egiten zen eta bi zalabardorekin palketara (kaxa antzekoetara) husten zen arraina. Arrain asko zegoenean [munduak] erabiltzen ziren, salabardoa beheraino ez zen iristen eta. Maniobra osoa egiten ordubete inguru behar izaten zen. "Etxada" batean nahikoa bilduz gero portura joan eta benta zabaldu arte zain egoten ziren arraina saltzeko. Erabiltzen ziren neurriak arrua (20 kilo) eta kintala (50 kilo) (atunetan) izaten ziren.

50. Palkak nolakoak ziren eta zertarako erabiltzen ziren

- **Erref:** GET-003/016
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:40:15. **Bukatu:** 00:43:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

<p>Palkak antxoa husten zen kaxa antzekoak ziren. Lauki txikiak izaten ziren, antxoa ez mugitzeko barruan. Antxoatarako jartzen ziren palkak eta antxoa atera ahala txalupa-mutilek garbitu egiten zituzten. Bost arroa inguru kabituko ziren palka bakoitzean. sei kaxa inguru betez gero "poitua" egin zutela esaten zen.</p>

51. Poituaren inguruko azalpenak

- **Erref:** GET-003/017
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:43:05. **Bukatu:** 00:46:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

<p>Poitua. Poitua zer zen. Arrain garestiena eramaten zen poiturako. Poiturako edo Partilarako izaten zen [arraina?]. Dirua normalean erdibana banatzen zen armadorearekin eta baita gastuak ere. Honen gaineko azalpenak.</p>

52. Armadoreekin harremana lagunartekoa zen

- **Erref:** GET-003/018
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:46:45. **Bukatu:** 00:50:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Armadoreak getariarrak izaten ziren normalean eta baita arrantzaleak ere. Armadorea izaten zen patroia normalean. Beraiek harreman ona izaten zuten armadoreekin eta elkarrekin ibiltzen ziren. Andaluzia aldean armadoreak lehorrekoak izaten ziren eta beste kategoria batean egoten ziren, gainera. Tostartekoak nola hartzen ziren ontzirako. Bapore bakoitzean 2-3 lagun egoten ziren armadoreari ontziaren mantenuan laguntzen ziotenak: LAURDENEKUAK.

53. Arraina ontziratzearen inguruko azalpenak

- **Erref:** GET-003/019
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:50:30. **Bukatu:** 00:53:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

POLTSA: arraina harrapatutakoan egoten den zorroa. Honen inguruko azalpenak. Salabardoarekin gero poltsatik hartzen ziren arrainak. Arrain gehiago bazegoen poltsa beherago geratzen ze eta [munduarekin] hartu behar izaten ziren. Gerora peskanteak jarri ziren, garabiaren antzera funtzionatzen zuten egiturak eta hura aurrerapen handia zen. Gaur egun zenbaitek txupoiarekin ateratzen dute arraina poltsatik.

54. Harizko sareak tindatu egiten ziren kontserbatzeko

- **Erref:** GET-003/020
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:53:50. **Bukatu:** 00:58:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

<p>Sareak ez ziren urtero aldatzen, baina poltsa egiterakoan gehien hondatzen ziren aldeetan zati berriak jartzen ziren. Emakumeek egiten zuten lan hori. Hasieran harizko sareak erabiltzen ziren, eta, erraz usteltzen zirenez, astean behin atera egiten zituzten lehortzera. Kontserbatzeko tindatu egiten ziren. Galdara handi batean jartzen zen ura irakiten, hari tinda bota eta han sartzen ziren sareak. Txalupa-mutilak egiten zituen lan horiek. Gaur egun nylonezko sareak erabiltzen dira, gogorrakoak. Sare gehienak marroi kolorekoak izaten ziren.</p>

55. Sareen inguruko azalpenak: neurriak, nola bota...

- **Erref:** GET-003/021
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:58:10. **Bukatu:** 01:01:10

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

<p>Gauetz egiten zen antxoatako arrantzan sarea ur-azalean botatzen zen. Ze alturatan botatzen zuten sarea. Sareak ze neurri izaten zituen. Sarea berrogei metroan joaten zen ur-azpira eta gero gorantz harrapatzen ziren arrainak. Sareak goian kortxoa izaten zuen, eta behean "peuna". Eta gero, "txirritak" deitzen zieten aro batzuk, soka pasatzeko. Soka horrek ixten zuen sarea estutzean eta handik gorako arrainak hantxe harrapatzen ziren.</p>

56. Majua: izurdearekin egiten zen arrantza

- **Erref:** GET-003/022
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:01:10. **Bukatu:** 01:02:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa

Laburpena:

MAJUA. Egunez egiten zen arrantza-mota hau. Lehenbizi izurdea topatu behar izaten zen eta hari segitu. Halakoren batek hark arrainak ateratzen zituen ur-azpitik. Ontzi guztiak zain-zain egoten ziren eta izurdea ikusitakoan hurbilen zegoena azkar joaten zen sarea botatzera.

57. Majuako arrantzan konpainiak izaten ziren

- **Erref:** GET-004/001
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

MAJUA. Ontzi guztiak zain-zain egoten ziren eta majua irteten zenean hurbilen zegoena azkar joaten zen sarea botatzera. Harrapatutakoa ontzi guztien artean banatzen zuten (partila), hartara elkarren arteko haserrerik egon ez zedin. Konpainia edo ontzi-taldeak egunero aldatu egiten ziren. Batzuek tranpa ere egiten zuten arrainik ez zutela harrapatu esanez. Urrutiago zeudenek arraina harrapatu zela ikustean "dena emanda" joaten ziren konpainian sartzearen. Baina arraina harrapatu zuen ontziak jada soka gora jasota izanez gero ez ziren taldean sartzen.

Transkripzioa

- Eta majua, hortxe zai eoten zan ta, igual, zenbat?, minuto batzuek eoten zan han. Brast!, ertetzen zuan. Barkuak zai zabenak, zeifnei eran [...] zunak, hark jotzen zuan ondoena. Porke hemen zeona hor [botzen] bazuan, ez zuan horrek [botzen], honek. Eta [botzen] zun hark, eta bestiak, ta!,

gelditzen zan... Arraidxa baldin bazuan, partia bazekan honek.

- A, bai, e?

- Igual-igual, erdira.

- (Laguna) Bai, ba.

- Bi. Lau baldin bazaben, lau partetan. Lana haidxek in behar, bestela izango litzake alkar ondo [...]. Hartaka nola berdin dan, ba, errespetatu, eon ta eiten zuen, ba, biekin baldin bazan, ba, zuen partida hori bientzat berdin. Ta lau re baldin bazian, lauekin.

- Ta parte bardiñak?

- Berdiñak, ta...

- Berdin-berdiñak.

- Bai.

- (L) Geo gertatu zaken, geo, beste majua gehidxo're ateatzia. Ta geo igual laurak harrapatu arraidxa. Geo laurak harrapatzen bazuen arraidxa...

- Haidxekin parte suma, bai.

- (L) ...lauren suma, igual, parte, laurak igual.

- Bai, ta zea, lau haidxek konpañero eun hartan.

- Eun hartan.

- Eun hartan.

- (L) Hala izaten zan.

- Eta konpañiak egunero-egunero aldatu egiten zian? Edo gutxi gorabehera...

- Ez, ez, ez. Egunian egunekua.

- Egunian egunekua.

- (L) Aber ba! Zeiñentzat? Parte.

- Eta gertatu zaken, ba, hark arraidxa harrapatu ta lau partekuak'e harrapatu, ta danok berdin, hartaka... Beno, iten zuen geo konpañia haura juten zian ta juntatzen zian beste batian. Ta iten zuen partilla, lau barkoko jendiak, e, konpañikuak...

- (L) Konpañian sartzeko in behar zan saria bota, ta zuk aurreko ta atzeko txikota, nola ekartzekua? Haidxek kostaora ekarri, oseake, kortxua atze horretan kostaura ekarri. Zuk ekarri ta bestia ez zan sartzen konpañian. Entenditzen?

- Haik barrura ekarri ezkeo, ya...

- (L) Haidxek barrura ekarri ta "ez zea sartzen konpañian ezta [aillatuta]re!", esaten zan. Ta beste batzutan berriz, konpañe, han, zea, konpañiakua ta, zuk nahi ez badezu arraidxa barrun zeola, aurreko [txigota] suelto laga. Ta han hola beira: "harek ez zakek, ez die aurreko [txigota]", ta martxa ta [...].

- Engaiñatzeaitikan.

- (L) Holako, holako trapu erdi asko're bai.

- Bai, bai, engaiñatu, baiña zailla izaten zan.

- (L) Bai.

- Porke, banko bat ta da!, lixto eoten zian ta. Eta geo, aparte zeona're igual zeon bakarrik gertatu majuan, barko aleik gabe...

- (L) Bai, bai.

- ... eta aparte o. Ta dana emanda etortzen zian ta honek esan duna...

- (L) Bai.

- ... sokak presaka ekartzen, ekartzen, ekartzen... Ta haiek sartu ta aillatzen bazan, fuera, ez zun parteik. Baiño askotan, sartu baiño lehenuo sartu ta konpañe. Ixtori goorrak izaten zian hor.

- Sarian bueltan zeuden barkuak sartzen zian...

- Beno, saria bota...

- (L) Bai, zure bai, zure zea...

- ... soka barruan...

- (L) Bai...

- Beno, han kieto zabenak haidxek parte, porke han zaben. Baiño aparteotikan [...], dana emanda etortzen zan aillatzea soka hoidxek sartu baiño lehen, sartzen baldin bazian, konpañe.
- (L) Geo [...]’re iten zan jenealian, o jenealian, ahal den zeenak, geo axkarro ekartzeko ekartzeko ta, ez al dakik.
- Ahal dan azkarrena barruan eukitzeko soka. Pikardi goorak, ordun.

58. Arrantza-motak; bakoitzarentzat garai egokia

- **Erref:** GET-004/002
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:03:05. **Bukatu:** 00:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra

Laburpena:

Ilargia zegoenean egiten zen majuako arrantza, ilargiaren argiarekin ardora (arrainek mugitzean ateratzen zuten zuritasuna) ez zen ikusten eta. Majua egunez egiten zen eta ardora gauez. Majua aspaldi galdu zen. Orain [SARDAN] egiten omen da egunez. Honen inguruko azalpenak.

Transkripzioa

- (L) Ordun zea txarra izaten zan, ta beti ez zuen ateatzen majua, eun guztidxan eon, izurdiakin hantxen asper... eun guztidxan, e! Hara ta honea ta hantxen. Majuik atea ez, ta itxea. Hua izaten zan txarra, e, Jaxinto?
- Bate gabe. Askotan bate gabe.
- (L) Bate gabe, izurdian gorabehera.
- Ta jenealian horrea juten zan ilargiya zeonian’e bai. Porke ilargitan ardora ez da ikusten. Ilargidxa baldin bazeon, ardora ez du iten. Bota harrika ta ez da iten. Eta aorduan gabaz ez zendun arrantza erabiltzen, ta majuta juten ziñan. Ta eunez arrantzatzen zan. Bestela, ardora zeonian gabaz zeatzen zan. Ta ikusten ez zalako, harrapatzeik ez.
- (L) Ilargidxa dola, ur gaiñia’re txuri-txuridxa eoten da...
- Zuri-zuridxa.
- (L) Ta ardora ikusten’e zailla ikusten .
- Argidxei.
- (L) Illuna, [...] illunakin ta errexo ikusten zea, fosforo hori.
- Eta garaian arabera izaten zan hobeto ardora in edo majuata jun o...
- Beno, majueta juten zan egun argiz, “alba”. Hamen gabaz, baita’re gabaz ibili ta izerrez, ta geo majueta, bai.
- Ezer ez bazan harrapatzen orduan eiten zan [...].
- Bai.
- (L) Geo... Aber, Jaxinto. Baiño oain, aspaldiko urte hauetan ta majuan ta ez, aspaldiko urte hauetan ta ez.
- Majua hura, haiek galdu zian.
- (L) Hura lehenotidxo zan, e!
- Aspaldi galdu zian.
- (L) Oan, harrezkeo gehidxo sardan. Gehidxo. Euna argitu ta sardan. Sarda da antxua ur gaiñian saltuka ikusi, sarda. Hori gehidxo, sardeta gehidxo, majua baiño, ya oaingo zeara.
- Egunez, egunez sarda ta.
- (L) Hoi egunez sardeta.
- Eta hori zer da, jun ta jun ta jun...

- Ez, inguruan jartzen dezu kala...
- (L) Hoi ikusi iten da apartetikan'e.
- Aparte.
- (L) Sarda nabarmena da.
- Haizia, haizien brixia nola uren gaiñian iten du "briiii" zea hori? Tipo horretan ikusten da.
- (L) Hamendikan urrutira ikusteko zeak dia hoidxek.
- Bai. Baiño igerri iten da.
- (L) Ur gaiñian dana saltoka ta harei igertzen zaio.
- Arraidxa daola igerri iten da, pixkat hartako dana, ba... Moimentua igerri iten zako arraidxai.
- (L) Bai.
- Apartea, e!
- (L) Geo antza ematen, antza eman, beno, nola dijuan saltoka-saltoka-saltoka. Hura itxi mutur hura, saria bota ta batzuek harrapatu, bestiak ez, ta.
- Gero bizimoua ardoratikan gehidxo majuetatikan baiño.
- (L) Bestela, ardora.
- Bai.
- (L) Bai, bai, bai, bai.

59. Majua hitzaren definizioa; beste zenbait esaera

- **Erref:** GET-004/003
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:05:20. **Bukatu:** 00:06:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa

Laburpena:

MAJUA: berez izurdeak ateratzen duen arrain (antxoa) multzoari deitzen zaio. Hitz hori gero beste testuinguru batzuetara pasa da "suertea" adierarekin. "KALA IN DIU": gauza ona egin dela esateko erabiltzen da.

Transkripzioa

- Eta majua berez zer da majua? Majua da...
- Izurdiak ateatzen du, arraidxa ateatzen dunian.
- (L) Bai, bai, gorridxa. Antxua hor zabal eoten da antxua. Ta izurdiak iten ditu hori juntatu. Ta behetik gora atea ta juntatzen danian gorri-gorri gelditzen da, antxoa gorridxa [...], bai.
- Hilda, bate moimentuik gabe.
- (L) Akabo. Haor aurrian'e danak junta-junta inda. Ta hari saria bota.
- Baiña majua da antxua pillua?
- Huraxe da, huraxe da majua, bai.
- Antxoa pillo hori.
- (L) Bai, bai, bai.
- Bai, izurdiak ateatzen dun arrai hori, majua.
- (L) Baiño [...] beste gauza, majua horrei jarri izena, majua, e, antxua. Antxotan, majua. Ta iruitzen itsasoko gauza dala, ta geo izen hori beste gauzai in ziouk zeatu. Hik gauza on bat iten dek o, "koño, zeñek esaten ziaik [...], hau dek majua, hau!". Igual, ez zekit...
- Suertia, suertia bezela. Suertia. "Hau dek majua, hau!"
- (L) Ez zekit ze izango dan. Neska batekin dantza in ta [...], "jode, majua

hau! ". Hitz hori bea geo bestiai jarri.

- "Kalaa in diu" bezela esatia.
- (L) Bai, "kalaa in diu".
- "Kalaa in diu. Kalaa in diu".
- (L) Bai, ba.
- Kalaa?
- "Kalaa in diu".
- Kalai?
- Kalaa.
- Kalaa.
- "Kalaai ein diu".
- (L) Bai, "kalaa in diu".
- Zeoze, gauza...
- (L) Bai, zea dek hori, bai...
- Arrantza ona iten bazun, esaten zuen "kalaa earra in diu!".
- (L) Gauza on bat, gauza ona "kalaa" zea hori, bueno.
- Bai, bai, bai, bai.

60. Txoriei begiratzen zitzaien arraina non zegoen jakiteko

- **Erref:** GET-004/004
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:06:35. **Bukatu:** 00:08:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Atuna
- Natura » Flora

Laburpena:

Txoriei ere (batez ere glopei eta txirrinei) begiratzen zitzaien arrainak non zeuden jakiteko. Udar an atuna harrapatzeko gabaiei begiratzen zitzaien. Txirrinak nolakoak diren.

61. Poitoaren ohitura Alfonso Larrañagak ekarria Donostiatik

- **Erref:** GET-004/006
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:09:35. **Bukatu:** 00:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

POITUaren kontua Xabierren aitak ekarri zuen Donostiatik, han lehenagotik zegoen ohitura hori eta. Patroia zen aita: Alfonso Larrañaga.

62. Saltzen ez ziren arrainei ematen zitzaien irtenbidea

- **Erref:** GET-004/007
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:10:35. **Bukatu:** 00:12:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Saltzen ez zen arraina nekazariei saltzen zitzairen sororako, simaurretarako. Guardiarekin etortzen ziren bila. Beraiek ez dute ohitura hori asko ezagutu. Beraien garaian putzura botatzen ziren. Bestela, Donostian arrain-irina egiteko ere eramaten zen.

63. Arraina saltzearen inguruko kontuak

- **Erref:** GET-004/008
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:12:10. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Otsailetik ekainera antxoatan bakarrik egiten zen. Tarteka beste arrain klaseren bat ere harrapatzen zen (berdela edo txitxarroa), baina oso merkeak ziren eta albo batera uzten ziren. Lehengo mentalidadea: arraina saldu ez arren, etxera etorri beharrean berriz itsasora joaten ziren gehiagoren bila. Egunean eguneko freskoa behar izaten zen saltzeko. Fabrikak irekitzen zirenean lasaitua hartzen zen, hara denak saltzen zirelako. Otarretan sartu eta gurdian eramaten ziren fabrikara.

64. "Antxoa gorritan" zeri deitzen zitzaion

- **Erref:** GET-004/009
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:15:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa

Laburpena:

ANTXOA GORRITAN: antxoak gora begira egoten ziren geldi-geldi eguzkia hartzen bezala eta gorri-gorri ikusten zen.

65. Antxoatako arrantzaren inguruko kontuak

- **Erref:** GET-004/010
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:15:55. **Bukatu:** 00:17:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa

Laburpena:

Antxoatan sarea botatzerakoan ez du garrantzirik itsasoak ze sakonera duen, garrantzitsuena antxoa ahalik goren egotea da. Hasieran ardoran uste zen sareak lurra jo beharra zuela antxoa harrapatzeko, baina ez zen hala.

66. Moilan "zanbullaka" ibiltzen ziren

- **Erref:** GET-004/012
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:19:05. **Bukatu:** 00:21:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Beraiek moilan hartzen zuten bainua. Bainujantzirik ez zen izaten eta zaku zaharren batekin bainatzen ziren. Buruz behera salto egiteari "zanbulla" deitzen zioten eta bestela "salto". Zanbulla nahikoa egindakoan harri bero-beroaren gainean egoten ziren lehortzen. Hondartzara joaten ziren kanpotarrei begira ere egoten ziren.

67. Portu zaharra, "Atxerridxa"

- **Erref:** GET-004/013
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:21:10. **Bukatu:** 00:23:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:

Moila zaharra ezagutu zuten (ATXERRIDXA), bertan enkailatzen zituzten ontziak. IMARAK eta POLTSEKUAK: ontziak lotzeko tresnak. Nolakoa zen portu zaharra. Astilleroa ere bertan zegoen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com